

Ιστορία της Φιλοσοφίας της Επιστήμης

Θέματα για την προετοιμασία για τη γραπτή εξέταση

[Στην εξέταση μπορεί να τεθούν κάποια από τα παρακάτω θέματα λίγο παραλλαγμένα ή συνδυαστικά. Θα ζητηθεί να επιλέξετε 3 θέματα από 5 ή 6]

1. Τι είναι η Αριστοτελική επιστήμη; Πώς συνδέεται με τον Αριστοτελικό νου; Μπορεί να υπάρχει επιστήμη των πρώτων αρχών; Δικαιολογείστε την απάντησή σας.
2. Ποιο είναι το πρόβλημα των πρώτων αρχών για τον Αριστοτέλη; Τι εννοεί με την επαγωγή και πως η σύλληψη του Αριστοτέλη για τις πρώτες αρχές σχετίζεται με την επαγωγή;
3. Ποιό είναι το βασικό δίλημμα της επαγωγής κατά τον Σέξτο Εμπειρικό και πως απαντούν σε αυτό (περιληπτικά) οι βασικοί σχολιαστές του Αριστοτέλη Αλέξανδρος ο Αφροδισιεύς και Ιωάννης Φιλόπονος;
4. Ποιο είναι το πρόβλημα των καθόλου όντων; Ποιες είναι οι βασικές θέσεις των ρεαλιστών και των νομιναλιστών;
5. Ποιες είναι οι βασικές προσεγγίσεις στην δικαιολόγηση της επαγωγής κατά τους Μέσους χρόνους;
6. Ποιο είναι το πρόβλημα της μεθόδου κατά τον 17^ο αιώνα και γιατί προκύπτει;
7. Τι εννοεί ο Γαλιλαίος όταν λέει ότι το βιβλίο του σύμπαντος “είναι γραμμένο σε μαθηματική γλώσσα, και οι χαρακτήρες της είναι τρίγωνα, κύκλοι και άλλα γεωμετρικά σχήματα”;
8. Γιατί και πώς ο Γαλιλαίος εισάγει την διάκριση μεταξύ πρωτευουσών και δευτερευουσών ποιοτήτων/ιδιοτήτων;
9. Ποιες είναι οι βασικές αρχές της μηχανικής φιλοσοφίας κατά τον 17^ο αιώνα;
10. Αναπτύξτε την θεωρία του Francis Bacon για την νέα επαγωγή. Γιατί ο Bacon επικρίνει την Αριστοτελική επαγωγή;
11. Στον πρώτο κανόνα της μεθόδου του (στο Δεύτερο Μέρος του *Λόγου περί της Μεθόδου*), ο Descartes αναφέρει ότι δε θα περιλαμβάνει στις κρίσεις του ‘τίποτα παραπάνω απ’ ό,τι θα παρουσιάζεται στον νου μου τόσο καθαρά και τόσο ευδιάκριτα ώστε να μη μου δίνεται καμιά ευκαιρία ν’ αμφιβάλλω γι’ αυτό’. Πώς καταφέρνει ο Descartes να δικαιολογήσει τη μεθοδολογική αυτή αρχή;
12. Ποια είναι η σχέση μεταξύ μεταφυσικής και φυσικής στο έργο του Descartes; Τι ρόλο παίζει η υπόθεση του κακού δαίμονα στη θεμελίωση της φυσικής;
13. Ποιος είναι ο ρόλος των νόμων της φύσης στην φιλοσοφία της επιστήμης του Descartes; Ποιος είναι ο ρόλος του Θεού στην θεμελίωση των νόμων της φύσης και της κίνησης;
14. Εξηγείστε τη θεωρία του Malebranche σχετικά με τους νόμους της φύσης.
15. Στα *Principia*, ο Νεύτων εισήγαγε τους περίφημους τρεις νόμους της κίνησης. Πώς τους δικαιολογεί; Ποιες είναι οι βασικές διαφορές στην δικαιολόγηση των νόμων σε σχέση με την δικαιολόγηση των νόμων που

παρέχει ο Descartes?

16. Ποια είναι η σχέση μεταξύ Θεού και επιστήμης στον Νεύτωνα και τον Descartes?
17. Ποιες θεωρείται τις βασικές διαφορές και ομοιότητες μεταξύ της καρτεσιανής και νευτώνειας προσέγγισης στην επιστημονική μέθοδο; Γιατί οι νευτώνειοι επικρίνουν τη μέθοδο των καρτεσιανών;
18. Μπορεί οι νευτώνεια προσέγγιση στη μέθοδο να χαρακτηριστεί ως υποθετικο-παραγωγή; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.
19. Διατυπώστε με ακρίβεια και σχολιάστε την κριτική του Hume στην επαγωγική μέθοδο. Ποια είναι η σχέση της κριτικής της επαγωγής με την κριτική του Hume στην έννοια της αναγκαιότητας στην φύση;
20. Αναπτύξτε τις βασικές θέσεις της ανάλυσης της αιτιότητας στο έργο του Hume. Γιατί ο Hume αρνείται την ύπαρξη της αναγκαιότητας στη φύση;
21. Σε τι συνίσταται ο ιδεαλισμός του Berkeley; Έλεται από τον ιδεαλισμό του η άρνηση της μηχανικής φιλοσοφίας; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.
22. Στην δεύτερη έκδοση των *Principia*, ο Νεύτων εισάγει το περίφημο Γενικό Σχόλιο στο οποίο, μεταξύ άλλων, γράφει: «Δεν έχω μπορέσει μέχρι στιγμής να παραγάγω από φαινόμενα το λόγο για αυτές τις ποιότητες της βαρύτητας, και *δεν κάνω υποθέσεις [hypotheses non fingo]*. Γιατί ό,τι δεν παράγεται από τα φαινόμενα θα πρέπει να αποκαλείται υπόθεση. Και οι υποθέσεις, είτε μεταφυσικές είτε φυσικές, είτε στηριζόμενες σε απόκρυφες ποιότητες, είτε μηχανικές, δεν έχουν θέση στην πειραματική φιλοσοφία. Σε αυτή την πειραματική φιλοσοφία, οι προτάσεις παράγονται από τα φαινόμενα και γίνονται γενικές μέσω επαγωγής. Η μη διαπερατότητα, η κινητικότητα, και η ορμή των σωμάτων, και οι νόμοι της κίνησης και ο νόμος της βαρύτητας έχουν ανακαλυφθεί με αυτή τη μέθοδο. Και είναι αρκετό το ότι η βαρύτητα υπάρχει πράγματι και δρα σύμφωνα με τους νόμους τους οποίους έχουμε θέσει και αρκεί για να εξηγήσουμε όλες τις κινήσεις των ουρανίων σωμάτων και της θάλασσάς μας». Ερώτημα: Αναπτύξτε και εξηγήστε το πλαίσιο και το περιεχόμενο αυτού του εμβληματικού χωρίου.